

IVANA FRANIĆ
Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za romanistiku
Ulica Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
ifranic1@ffzg.unizg.hr

JOSIP BRUNO BILIĆ
Universidad de Buenos Aires
Facultad de Filosofía y Letras
Puán 480, AR-C1406CQJ Ciudad Autónoma de Buenos Aires
josipbilibic@yahoo.com

TOPONIMI U DVOJEZIČNOJ LEKSIKOGRAFIJI NA PRIMJERU HRVATSKO-FRANCUSKOGA RJEČNIKA JEANA DAYREA, MIRKA DEANOVIĆA I RUDOLFA MAIXNERA (PRETISAK PREMA 2. IZDANJU, 1996.)

U radu se istražuju toponimi sadržani u hrvatskome stupcu *Hrvatsko-francuskoga rječnika* Jeana Dayrea, Mirka Deanovića i Rudolfa Maixnera i to u pretisku objavljenome 1996. (prema 2. izdanju iz 1960.). O tome se rječniku dosad pisalo s obzirom na njegova jezična obilježja, a isticala se i njegova prilično ekstenzivno obrađena onimijska sastavnica. Uz klasifikaciju i sistematizaciju toponima, u ovome se radu istražuju leksikografski postupci i kriteriji za uvrštavanje toponima u rječnički korpus. Opisom toponimijske sastavnice u ovome dvojezičniku želi se dati doprinos promišljanju mjesta toponima u dvojezičnoj leksikografiji.

1. Uvod

1.1. Toponimi u (dvojezičnoj) leksikografiji

Toponim je »posebna onimijska kategorija koja se odnosi na zemljopisne objekte« (Šimunović 2009: 79), toponimija je »zbir toponima« (Šimunović 2009: 79), a toponomastika je »jezikoslovna disciplina koja se dijakronijski i/ili sinkronijski bavi proučavanjem pojedinačnih ili grupnih geografskih imena, odnosno toponimijom (ukupnošću toponima) nekoga područja ili jezika [...]. Predmet

njezina proučavanja (geografska imena ili toponimi) glavni je objekt istraživanja jezikoslovaca toponomastičara« (Crljenko 2013: 57).

Danas najčešće prevladava stav da ime (fr. *nom propre*) nema (leksičkoga) značenja, odnosno da nema definiciju. Ono izravno upućuje na referent ili stvarnost koje opisuje (Molinié 1998: 268, prema Löfström i Schnabel-Le Corre 2005), a s referentom koji opisuje ne povezuje se semantičkom vezom, nego posebnom konvencijom (Grevisse 1988: 751).¹ D. Brozović Rončević smatra da »imena u pripodajnome smislu nemaju vlastitoga leksičkoga značenja«, ali i da su »nerazdvojna sastavnica cjelokupnoga korpusa nekoga jezika« (Brozović Rončević 2001: 95, 111).

I. Marković razlikuje autonimnu, metonimijsku, partitivnu, metaforičku i omnipersonalnu uporabu imena. Temeljnim kriterijem za razlikovanje različitih uporaba imena smatra značenje, a ne gramatiku. »Mogućnost semantičkoga pomaka, mogućnost da se ime rabi metonimično, metaforično, omnipersonalno« drži »jakim argumentom u prilog stavu da imena *imaju* leksičko značenje, a to značenje ukupnost je spoznaje o imenovanu entitetu« (Marković 2010: 198). Spoznaje do kojih autor dolazi svojim opisom pragmatike imena mogu biti korisne i za obradbu toponima u dvojezičnim rječnicima.

J. Löfström i B. Schnabel-Le Corre istražuju strukturna obilježja toponima u perspektivi kontrastivne toponimije, s ciljem opisa međujezičnih dodira na toponimijskoj građi. Istražuju egzonime kao poseban oblik toponima, tj. ime pridruženo zemljopisnomu referentu na drugome jeziku u odnosu na jezik područja na kojemu je taj referent smješten, kao i endonime, tj. toponime na jeziku ili jezicima koji se govore na području na kojemu je smješten zemljopisni referent (Löfström i Schnabel-Le Corre 2005: 2). V. Skračić navodi da je »egzonim vlastito [...] ime preuzeto iz stranih u materinski jezik« te da je riječ o »transferu onima iz jednog sustava u drugi« (Skračić 2011: 121). S druge strane, I. Crljenko (2017: 82) govori o klasifikaciji zemljopisnih imena prema smještaju zemljopisnoga referenta u odnosu na jezičnu zajednicu koja ih rabi, pa se ta imena dijele na izvorna imena (endonime) i udomaćena imena (egzonime).²

¹ »Sont de véritables noms propres: - les noms de lieux: villes, villages, rues, monuments, régions, pays, îles, montagnes, cours d'eau, mers, étoiles et astres (excepté la terre, la lune et le soleil); - les noms de personnes: noms de familles, prénoms, pseudonymes (et aussi les sobriquets, mais, pour ceux-ci, la signification n'est pas toujours absente)« (Grevisse 1988: 751). Dakle, u tzv. *prava imena* (naš prijevod za fr. *véritables noms propres*) Grevisse ubraja imena mjesta (fr. *noms de lieux*) (gradova, sela, spomenika, krajeva ili pokrajina, zemalja, otoka, planina, vodnih tokova, mora, zvijezda i planeta) te imena ljudi (prezimenaa, osobna imena, pseudonime i nadimke).

² Prema I. Crljenko, istraživanja egzonima u hrvatskoj su istraživačkoj zajednici još uvijek rijetka, provode se na malome broju primjera ili su vrlo uske tematike, a nedostaje i sveobuhvatnosti u istraživanjima te ne postoji jedinstven sustav za rješavanje problema njihova pisanja i uporabe (Crljenko 2017: 84; o statusu egzonima v. i Vidović 2022).

Mjesto toponima, i imena općenito, u leksikografiji i dvojezičnoj leksikografiji u proteklim je desetljećima bilo predmetom zanimanja više istraživača. I. Crljenko (2013: 63–84) istražuje odnos geografije, leksikografije i toponomastike te iscrpno govori o obradbi toponima u hrvatskim jednojezičnim rječnicima, enciklopedijama, leksikonima i atlasima svijeta. Govoreći o odnosu toponomastike prema drugim znanostima i disciplinama, V. Skračić (2011: 47) ističe da je »onomastička građa samo specifična leksikografska građa«, dok I. Crljenko (2013: 63) tvrdi da su »jezikoslovcima [...] u fokusu interesa ponajprije jezikoslovna načela obradbe toponimijske građe, i to u hrvatskim jednojezičnim i enciklopedijskim rječnicima«.

Leksikografska obradba toponima izazivala je i mnoge prijepore pa autori upućuju na nejasne kriterije za odabir onimijske građe (Meštrović 1994; Brozović Rončević 2001; Vaxelaire 2005; Rey 2008; Peña Arce i Duttenhofer 2022). Više autora (npr. Rey 2008; Murano 2013; Frančić i Petrović 2014) ističe da su imena znakovi *sui generis* te da imaju specifičan status i pri leksikografskoj obradbi. A. Frančić i B. Petrović dodatno napominju da su u suvremenim jednojezičnim rječnicima imena svedena na ograničene imenske kategorije (Frančić i Petrović 2014: 275). I. Crljenko (2013: 84) utvrđuje da su toponimi rijetko zastupljeni u jednojezičnim rječnicima. D. Brozović Rončević napominje da »većina današnjih dvojezičnih rječnika obrađuje samo onimijske izvedenice, i to uglavnom prema vrlo subjektivno određenome kriteriju općekulturne relevantnosti, rjeđe po kriteriju fonoloških ili morfoloških specifičnosti« (Brozović Rončević 2001: 97). Slično tvrdi i D. J. García Ferrer (2011: 174): uključivanje toponima u makrostrukturu rječnika ovisi o diskreciji leksikografa (jer je riječ o imenima) te bi se ona inače trebala nalaziti u rječniku imena (fr. *dictionnaire de noms propres*) (García Ferrer 2011: 183). Tomu je blisko mišljenje J. Peña Arcea i A. Duttenhofer (2022: 55), koji tvrde da je ta vrsta leksika povezana s izvanjezičnom stvarnošću, a ne sa značenjem. J. Rey-Debove smatra da imena imaju vrlo nisku čestoću, a to je posljedica toga što označuju pojedinačni referent, a ne razred referenata (Rey-Debove 1973: 95).

A. Rey (2008: 74) tvrdi da status imena u jezičnome kodu izaziva niz poteškoća – taj dio leksika može se opisati samo u odnosu na neku nejezičnu strukturu (fr. *structure non-linguistique*) jer samo izvanjezični razlozi uvode imena u rječničku nomenklaturu, pa i u nomenklaturu općejezičnih rječnika. Isti autor naglašava da minimum imena mora biti zastupljen u rječniku kako bi se rječnički repertoar približio stvarnosti diskursa (Rey 2008: 32). M. Murano također napominje da imena zahtijevaju poseban pristup i prilagodbu leksikografskih postupaka (Murano 2013: 183). Govoreći o uspostavi rječničke nomenklature, J. Rey-Debove (1973: 105) drži da je za opis leksičke građe u općejezičnome rječniku, kao i za iscrpan opis svega što nas okružuje, u enciklopedijskome rječniku potrebno krenuti od onoga što je očitije prema manje očitome, od onoga što je važnije prema manje važnome, a kriterij važnosti za riječ jest njezina čestoća (frekventnost).

Upravo u kontekstu uvrštavanja i odabira onimijske građe u dvojezične rječnike, D. Brozović Rončević tvrdi da će oni ovisiti o namjeni rječnika i korisnicima. Takvi rječnici, naime, moraju omogućiti korisnicima lakše snalaženje u onomastičkim sadržajima na stranome, manje ili više poznatome jeziku (Brozović Rončević 2001: 96). Toponimi (osobito imena država i imena naseljenih mjesta) trebali bi se obrađivati u dvojezičnim rječnicima jer korisniku omogućuju prepoznavanje i orijentaciju (Brozović Rončević 2001: 98).

Govoreći o leksikografskome statusu antroponima i toponima, Z. Meštrović ističe da je riječ o enciklopedijskim podatcima te podatcima koji su izrazito kulturno obojeni i dio su kulturne povijesti; u dvojezičnome rječniku ti onimijski elementi postaju dio jezične slike koja svjedoči o jezičnoj biti svakoga od dvaju jezika te o predodžbama o dvama jezicima i dvjema kulturama (Meštrović 1994: 173). Rječnik tada ujedno može ispuniti i svoju ulogu posredovatelja međukulturne kompetencije (Murano 2013) ili međukulturnoga mosta (fr. *pont interculturel*; Rey 2007, prema Tallarico 2013).³ R. Galisson tvrdi da antroponimi i toponimi daju uvid i u *culture partagée* (Galisson 1988), a slično tomu, M. Murano ističe da korisniku rječnika treba dati osnovna znanja o najbitnijim mjestima i osobama koji pripadaju općoj kulturi i recentnoj europskoj i svjetskoj povijesti (Murano 2013: 188).

Iscrpan toponimijski repertoar u *Hrvatsko-francuskome rječniku* (1956, 1960) Dayrea, Deanovića i Maixnera može pružiti jasniju sliku o mjestu onimijske građe u dvojezičnim rječnicima. Upravo u području hrvatsko-francuskih jezičnih dodira, I. Franić i J. B. Bilić (u tisku) opisali su antroponimijsku sastavnicu toga rječnika i njezinu leksikografsku obradbu. Istražili su status osobnoga imena, njegovu uvrštenost i raslojenost u hrvatskome stupcu te pridruživanje odgovarajućih francuskih jednakovrijednica.

Kako bi se upotpunio opis onimijske sastavnice u tome dvojezičniku, glavni je cilj ovoga rada istražiti status toponima uvrštenih u hrvatsku rječničku stranu na temelju korpusa odabranoga prema kriteriju relevantnosti toponima za jezične i kulturne dodire dvaju jezika (hrvatskoga i francuskoga) i dviju kultura, relevantnosti toponima za opću kulturu i recentnu europsku i svjetsku povijest, kao i kriterija čestoće za pojedine skupine toponima (npr. nesonime). Ostali su ciljevi: klasificirati i sistematizirati te jedinice, opisati leksikografske postupke te specifičnosti vezane uz pridruživanje francuskih toponima ili objasnidbenih parafraza. Kada je u pitanju deskripcija leksikografskoga postupka, promotrit ćemo status toponima u strukturi rječničkoga članka.

³ J. Dubois i C. Dubois (1971: 99, prema Tallarico 2013) tvrde da je rječnik zapravo »kulturni tekst«: »Quel que soit son type (encyclopédique ou linguistique, bilingue ou monolingue, etc.) le dictionnaire est une description de la culture et, en ce sens, il est un texte culturel.«

1.2. O *Hrvatsko-francuskome rječniku* Jeana Dayrea, Mirka Deanovića i Rudolfa Maixnera (pretisak 1996. prema 2. izdanju iz 1960.)

Kako smo prikazali u Franić (2018) te u Franić i Bilić (u tisku), M. Deanović gotovo istodobno s prvim izdanjima dvojezičnih rječnika u kombinaciji hrvatskoga i talijanskoga (nastalih u suradnji s J. Jernejem), objavljuje 1956. u suradnji s J. Dayream i R. Maixnerom prvo izdanje *Hrvatskosrpsko-francuskoga rječnika*⁴. Drugo, dopunjeno i ispravljeno izdanje potonjega rječnika objavljuje 1960. godine. Pretisak toga izdanja objavljen je 1996. pod naslovom *Hrvatsko-francuski rječnik*. U *Predgovoru* A. Kovačec izražava uvjerenje da će taj dvojezičnik »moći popuniti veliku prazninu u dvojezičnoj hrvatsko-francuskoj leksikografiji« (Kovačec 1996: V), a nakon malo više od dvaju desetljeća M. Samardžija tvrdi da je taj rječnik, uz još nekoliko dvojezičnika, omogućio govornicima hrvatskoga da popune nedostatak, u jednome dijelu XX. stoljeća, jednojezičnoga rječnika koji bi odražavao suvremeno stanje u hrvatskome leksiku (Samardžija 2019: 132).

Kako se dalje navodi u *Predgovoru* pretisku 2. izdanja, taj hrvatsko-francuski rječnik sadrži »više od 57.000 „ulaza“ (rječničkih članaka) s približno 100.000 značenja prevedenih na francuski, oko 9.000 primjera koji ilustriraju uporabu [...], približno 6.000 frazeoloških obrata i gotovih izraza, više od 1.500 tehničkih termina i oko 1.700 vlastitih imena« (Kovačec 1996: V)⁵. Kao takav, »sa stajališta hrvatske leksičke uporabe, taj je rječnik do danas ostao jednim od najpouzdanijih cjelovitih repertoara« (Kovačec 1996: V).

U sljedećemu ćemo poglavlju opisati korpus i dati prikaz uvrštenosti toponima u rječničku građu analiziranoga dvojezičnika te dati prijedlog klasifikacije toponima.

2. Odabrani korpus i klasifikacija toponima

Pregled toponimijske sastavnice hrvatsko-francuskoga dvojezičnika započijemo kratkim opisom korpusa te prijedlogom klasifikacije i sistematizacije toponima u kategorije (Šimunović 2009: 209–307).⁶

U *Predgovoru Hrvatsko-francuskomu rječniku* navodi se da onimijski korpus obuhvaća 1.700 imena. Naše se istraživanje temelji na 341 toponimu (popis je

⁴ Autori u *Predgovoru* ističu da se odavno osjećala potreba za takvim rječnikom. Polazišni stupac sastavio je M. Deanović, a francuski dio do riječi *naljutiti* izradio je J. Dayre (direktor Francuskoga instituta u Zagrebu), a nakon njegova odlaska iz Zagreba rad je nastavio i dovršio R. Maixner (Deanović i Maixner 1956: V).

⁵ M. Deanović i R. Maixner navode da je izbor riječi bio težak te da su pokušali dati »odraz današnjega književnog i govorenog jezika u raznim krajevima te [da su] građu uzimali bez obzira na njezinu rasprostranjenost i ispravnost« (Deanović i Maixner 1956: V).

⁶ Skračić (2011: 103) govori o *toponomastičkim poljima*.

priložen u *Prilogu* ovomu radu) koje smo procijenili relevantnima ponajprije za hrvatsko-francuski jezični i kulturni dodir, potom za opću kulturu i recentnu europsku i svjetsku povijest.

Analizom smo utvrdili da je u tome korpusu 27 toponima iz Francuske i frankofonskih zemalja (Belgija, Luksemburg, Švicarska). Među tim su toponimima imena gradova (9), država (4), pokrajina i regija (5), planinskih masiva (2) i rijeka (1) te povijesnih imena zemalja i regija (6).

U građi se pojavljuje 55 hrvatskih toponima, pri čemu su zastupljena imena različitih kategorija zemljopisnih referenata: krajevi i regije (22), otoci (10), naselja (12), rijeke (koje u cjelini ili jednim svojim dijelom protječu teritorijem današnje Hrvatske) (8), more (1), visočje (1) te država (*Hrvatska*). Pojedinačni toponimi bit će nabrojani u poglavljima koja slijede.

Zašto klasifikacija toponima? Prije svega radi potpunijega uvida u toponimijski korpus i njegovu strukturu: zastupljenost pojedinih kategorija, njihove sastavnice i obilježja tih sastavnica. Klasifikacijom je moguće, između ostaloga, započeti i/ili upotpuniti analize »dosega i intenziteta kulturno-povijesnih odnosa među jezičnim zajednicama« (Crljenko 2017: 104). Uz to, budući da se naš korpus vezuje uz sredinu 20. stoljeća, moguće je dobiti uvid u dijakronijsku dimenziju toponimijske građe, i na hrvatskoj i na francuskoj rječničkoj strani.

Stoga ćemo, polazeći od postojećih (u prvome redu onomastičkih) klasifikacija, razvrstati toponime iz prikupljenoga korpusa. Pritom ćemo se osloniti na dvije klasifikacije – P. Šimunovića (2009) i V. Skračića (2011) jer su dovoljno raslojene da najbolje mogu obuhvatiti većinu imena iz korpusa.⁷

P. Šimunović (2009: 209–307) u *Uvodu u hrvatsko imenoslovlje* navodi sljedeće kategorije toponima: a) ojkonime (imena naselja), b) urbonime (imena gradova i ulica), c) mikrotoponime (anojkonime, zemljišna imena), d) oronime (gorska imena) i e) hidronime (imena voda).

S druge strane, Skračićeva je klasifikacija puno detaljnija – on polazi od temeljne podjele na dva velika fizička prostora: kopno i more (Skračić 2011: 104).

U okviru fizičkoga prostora *kopno* Skračić (2011: 104–124) razlikuje prirodne referente i ne-prirodne (artificijelne) referente (artefakte). U toponime koji imenuju prirodne referente ubraja: hidronime (imena vodnih referenata), oronime (imena uzvisina), edafonime (toponime motivirane nazivima tla, krša), fitonime (toponime motivirane nazivima biljaka), zoonime (toponime motivirane nazivima kopnenih životinja), ornitotoponime (toponime motivirane nazivima ptica),

⁷ I. Crljenko navodi još tri klasifikacije: P. Rogića (1963), R. Pavića (1980; 2012) te P. Lovrića (1988). Autorica navodi i smjernice međunarodnih tijela o standardizaciji egzonima (više o tome u Crljenko 2017). H. Guillourel (2012) predlaže klasifikaciju koja uzima u obzir: hodonime, oronime, hidronime, regionime, mikrotoponime, alonime, egzonime i endonime.

talasozoonime (toponime motivirane nazivima morskih organizama) i anemonime (toponime motivirane nazivima vjetrova). U skupinu toponima koji imenuju ne-prirodne referente ubraja: horonime (imena prirodno-povijesnih i administrativno-političkih cjelina i zajednica), ojkonime (imena naseljenih mjesta), hagionime (»osobita vrsta ojkonima kojima je u sadržaju ime svetca ili svetice«), hodonime (imena dijelova naselja, gradskih četvrti ili ulica), antropotoponime (toponime antroponimna postanja) te egzonime (toponime preuzete iz stranih jezika i prilagođene materinskomu jeziku). U razdjelu *Podmorje, more, obala i otoci* (Skračić 2011: 124–128) autor izdvaja talasonime (imena mora i oceana), nesonime (imena otoka), paralionime (imena konfiguracija ili objekata na samoj obalnoj crti), akronime (imena rtova), hormonime (imena uvala), diaplionime (imena morskih prolaza) i bentonime (imena vezana uz morsko dno). Za našu rječničku građu osobito su bitni talasonimi i nesonimi pa te kategorije, uz već navedene Šimunovićeve kategorije, odabiremo za analizu građe.

Uvidom u odabranu toponimijsku građu u *Hrvatsko-francuskome rječniku* utvrđujemo da ona obuhvaća kategorije horonima, ojkonima, oronima, hidronima, nesonima i hodonima. Za svaku kategoriju iz korpusa izabrat ćemo nekoliko toponima, osim za kategoriju hodonima jer je jedina zabilježena gradska četvrt dubrovačka gradska četvrt *Gruž*.

2.1. Horonimi

Ovom se kategorijom toponima imenuju »prirodne i društvene cjeline koje u svakodnevnom govoru nazivamo državom, pokrajinom ili regijom« (Skračić 2011: 115). Iz korpusa odabiremo horonime koji se odnose na europske i svjetske države, pokrajine nekih država, kao i neke hrvatske regije, a za koje procjenjujemo da su relevantni za hrvatsko-francuski jezični dodir.

Bèlgija f geogr. Belgique f

Fràncüskaç f geogr. France f

Îran m (Perzija) Iran m

Lùkseburg m geogr. Luxembourg m

Màroko m geogr. Maroc m

Növā Zelàndija f geogr. Nouvelle-Zélande f

Tùnīs m geogr. (ville de) Tunis f; (zemlja) Tunisie f

Tìröl, -óla m geogr. Tyrol m; Južni ~ Haut-Adige m, Tyrol méridional

Bàltik m geogr. mer f Baltique; pays baltiques m pl.

Bürgündija f geogr. Bourgogne f

Èlzas m geogr. Alsace f

Kàstāvština f geogr. territoire m de Kastav

Kònāvli, Kònavālā m pl. geogr. vallée f des Konavli (près de Raguse, en italien Canali) .

Lotaringija f geogr. Lorraine f; hist. Lotharingie f

U ovoj kategoriji ističemo horonime vezane uz frankofonski kontekst – države *Belgiju, Francusku i Luksemburg*, potom *Maroko i Tunis* te tri pokrajine – *Burgundiju, Elzas i Lotaringiju*. Zabilježena su i imena nefrankofonskih država: *Iran* (uz dodatak *Perzija*), *Nova Zelandija* (arhaični lik) kao i imena dviju hrvatskih regija – *Kastavština i Konavli*.⁸ Kada je riječ o strukturi toponima, uočavamo da se u rječnik uvrštavaju jednorječni (jednočlani) i višerječni (višečlani) toponimi, a u okviru višerječnih česti su dvorječni (dvočlani) toponimi. U daljnjoj ćemo analizi rabiti termine *jednorječni, dvorječni i višerječni toponimi*. U ovoj je kategoriji *Nova Zelandija* primjer dvorječnoga horonima.

Uočava se da su toponimi u ovoj kategoriji gotovo beziznimno egzonimi, što je u skladu sa Skračićevom tvrdnjom da transfer onima iz jednoga jezika u drugi najznatnije zahvaća horonime i ojkonime (Skračić 2011: 121).

2.2. Ojkonimi

Ova kategorija toponima obuhvaća imena naselja.

Aténa f geogr. Athènes f; mit. Athéné (ou Athèna) f, Pallas f

Brüssel m geogr. Bruxelles f

Dráč, Dráča m geogr. Durazzo m

Dùbròvnik m geogr. Raguse f (en Croatie), Dubrovnik

Firēnca f geogr. Florence f

Jākīn, -ína m geogr. Ancône f

Kartága f geogr. Carthage f

Lāvov m geogr. Léopol m, Lwow

Ljubljana f geogr. Ljubljana; hist. Laibach, Laybach m

Màkarskā f geogr. port m de Dalmatie

Màrsěj, -éja geogr. Marseille f

Mlèci, Mlètākā m pl. geogr. Venise f sg.

Nīca f geogr. Nice f

Pàrīz, -íza m geogr. Paris m

Stàmbol m geogr. Stamboul m (en turc Istanbul m)

Trèvīž, -íža m geogr. Trévisé f

Tùlōn, -óna m geogr. Toulon m

Tulúza f geogr. Toulouse f

⁸ Autori bilježe lik *Konavli*, dok suvremeni standardni lik glasi *Konavle*.

U ovoj kategoriji izdvajaju se egzonimi za francuske gradove *Marsej* (fr. *Marseille*), *Nica* (fr. *Nice*), *Tulon* (fr. *Toulon*), *Tuluza* (fr. *Toulouse*) s fonološkim bilježenjem (v. o tome i u § 4.1.). Tu su i povijesna imena *Jakin* za Anconu, *Mleci* za Veneciju i *Stambol* za Istanbul. P. Šimunović (2009: 138) govori o ojkonimima *Jakin* i *Turin* kao zastarjelim egzonimima koji su rijetko u uporabi, kao i o ojkonimu *Pariz* kao egzonimu s neznatnom prilagodbom. Ističe da egzonime koji su »davno usvojeni, potpuno prilagođeni hrvatskom jeziku i već stoljećima u uporabi valja čuvati kao svoju imensku baštinu« (Šimunović 2009: 139; v. i § 4.1.). Slično tomu, i I. Crljenko tvrdi da su »zbog dugotrajnih povijesnih veza s hrvatskim jezikom i kulturom pohrvaćeni imenski likovi postali [...] sastavnim dijelom imenskoga korpusa hrvatskoga jezika, [te su] bitnom [...] sastavnicom kulture i identiteta« (Crljenko 2017: 82).

2.3. Oronimi

U kategoriji oronima ističe se ime planinskoga sustava *Alpe* (sa samostalnim natuknicama *Dinarske Alpe* i *Julijske Alpe*), kao i *Himalaja*, *Karpati* i *Pireneji*. Bilježi se i oronim *Vogezi* (fr. *Vosges*) te hrvatska *Čičarija*.⁹ Međutim, ne nalazimo zabilježena, primjerice, imena planina i planinskih vrhova *Dinara*, *Papuk*, *Učka*, *Velebit*, *Zavižan*. Budući da je riječ o važnim zemljopisnim referentima, očekivano bi bilo da i ti oronimi budu sadržani u onimijskoj građi.

Âlpe f pl. Âlpi m pl. Alpes f pl.

Čičarija f geogr. haut plateau crayeux en Istrie

Dinārskē Âlpē f pl. geogr. Alpes f pl. dinariques

Himalája f geogr. Himalaya m

Jûljiškē Âlpe f pl. geogr. (Alpes) Juliennes f pl.

Karpáti m pl. geogr. Carpathes f pl., Karpates f pl.

Pirenéji m pl. geogr. Pyrénées f pl.

Vogézi m pl. geogr. Vosges f pl.

2.4. Hidronimi

Kategorija hidronima obuhvaća dvije potkategorije: prvu čine imena rijeka i jezera, a drugu imena mora i oceana (talasonimi).

2.4.1. Imena rijeka i jezera

U ovoj potkategoriji hidronima zabilježena su imena velikih svjetskih, europskih i hrvatskih voda. Uočavamo jednorječna i dvorječna imena:

⁹ Zapisano upravo tako: *Čičarija*, umjesto *Čičarija*.

Blätnō jèzero n geogr. lac m de Balaton
Bódenskō jèzero n geogr. lac m de Constance (Bodensee)
Cètina f geogr. rivière f de Dalmatie
Dnjèpar, -pra m geogr. Dniéper m
Dnjèstar, -stra m geogr. Dniester m
Dráva f geogr. Drave f
Drína f geogr. Drina f
Dünav m geogr. Danube m
Jòrdān, -ána m geogr. Jourdain m
Křka f geogr. Kerka, rivière de Dalmatie
Mājna f geogr. Main, Mein m
Nèrētva f geogr. Neretva f (Narenta f)
Nīl, Níla m geogr. Nil m
Òhridskō jèzero n lac m d’Ohrid (ou d’Okhrida)
Rjèčina f geogr. (Canal m de la) Rječina (Fiumara en italien)
Sáva f geogr. Save f
Tëmza f geogr. Tamise f
Tíber m geogr. Tibre m
Višla f geogr. Vistule f
Zèta f geogr. (fleuve) Zéta; hist. Zéta (Monténegro).

Izdvajamo važnije svjetske i europske rijeke *Jordan*, *Nil*, *Temzu* i *Tiber*, a od rijeka koje izviru u Hrvatskoj, protječu hrvatskim teritorijem ili se ulijevaju u Jadransko more – *Cetinu*, *Dravu*, *Dunav*, *Krku*, *Neretvu* i *Savu*. Uvršten je i hidronim *Rječina*, a uz njega u zgradama stoji apozicija *canal* ‘kanal’. Riječ *kanal* dijelom je dvorječnoga toponima *Mrtvi kanal*, kojim se imenuje staro korito Rječine, koje ima povijesno, a nekoć je imalo i administrativno značenje.¹⁰ Kako bi dali što precizniji podatak, autori u zgradama dodaju i hidronim *Fiumara* (uz oznaku *en italien* ‘na talijanskome’). Vidljivo je i da se u francuskome stupcu gotovo redovito navodi francuski lik hidronima: uočavamo francuske egzonime *Drave*, *Kerka*, *Save*; za Neretvu se navodi hrvatski endonim, a za Cetinu objasnid-bena parafraza *rivière de Dalmatie* ‘dalmatinska rijeka’, ‘rijeka u Dalmaciji’.¹¹

¹⁰ V. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (s. v. Rječina).

¹¹ P. Šimunović (2009: 305) drži da su hidronimi »međaši jezičkoga širenja, čuvari starijih jezičnih pojava. [...] Oni su spomenici materijalne i duhovne kulture puka koji ih je stvorio i čuva kao izraze neprekinutog pamćenja«.

2.4.2. Imena mora i oceana (talasonimi)

Kategoriju talasonima preuzimamo iz Skračićeve klasifikacije toponima (Skračić 2011: 125) jer u analiziranome rječničkom korpusu uočavamo znatan broj imena mora i oceana. Odabiremo sljedeće talasonime:

Atlàntik m geogr. Atlantique m

Bàltik m geogr. mer f Baltique; pays baltiques m pl.

Cřnō mōre n geogr. Mer Noire f

Égējskō mōre n geogr. mer f Égée

Meditèrān, -ána m geogr. (Sredozemno more; Sredozemlje) Méditerranée f

Mřàmōrnō mōre n geogr. mer f de Marmara

Tirēnsko mōre n (Mer) Tyrrhénienne f.

Kao samostalne natuknice uočavamo jednorječne talasonime *Atlantik* i *Baltik*, egzonime nastale od francuskih poimeničenih pridjeva *atlantique* ‘atlantski’ i *baltique* ‘baltički’. Uz jednorječni *Baltik* bilježi se dvorječni talasonim *mer Baltique* ‘Baltičko more’. Istodobno, kao samostalne natuknice bilježe se dvorječni talasonimi *Crno more*, *Egejsko more*, *Mramorno more* i *Tirensko more*, ali se *Sjeverno more* bilježi s. v. *sjeverni*, dok, primjerice, ne nalazimo zabilježen talasonim *Crveno more*. Istodobno, *Atlantski ocean*, *Indijski ocean* i *Tihi ocean* zabilježeni su s. v. *ocèān*.

Ovaj dio korpusa pokazuje da se talasonimi sustavno ne navode kao samostalne rječničke natuknice, nego se zbog česte dvorječne strukture kadšto navode pod imenicom ili pridjevom kao sastavnicom toponimske (talasonimske) sintagme (primjerice s. v. *ocean*, s. v. *more* ili s. v. *sjeverni*).

2.5. Nesonimi

Od nesonima zabilježenih u *Rječniku* najveći dio čine imena europskih (i to sredozemnih) i hrvatskih otoka (osobito onih južnojadranskoga akvatorija):

Brāč, Brāča m geogr. île f dans l’Adriatique orientale

Cřpar, -pra m geogr. Chypre m; c~ (vino) vin m de Chypre

Jáva f geogr. Java f

Kānārskī òtoci m pl. geogr. îles Canaries f pl.

Kōrčula f geogr. Korčula (en italien Curzola)

Kréta f geogr. Crète f, Candie f

Křf, Křfa m geogr. Corfou m

Křk, Křka m geogr. (île de) Krk, Végliá

Lāstovo n geogr. île de l’Adriatique (Lagosta)

Lòkrum m geogr. (île f de) Lokrum (en italien Lacroma)

Lòpud m geogr. île près de Raguse (Isola di Mezzo)

Lòšinj, -inja m geogr. île de l'Adriatique (en italien Lussino)

Mljët m geogr. (île f de) Mljet

Râb, Râba m geogr. île f de Rab (ital. Arbe)

Rôd, Rôda m geogr. (île f de) Rhodes f

Sàrdīnija f geogr. Sardaigne f

Vis, Visa m geogr. (île f de) Vis (ou Lissa).

Iz popisa je razvidno da su u *Rječnik* kao zasebne natuknice uvrštena imena većih europskih i sredozemnih otoka (i otočja): *Cipar, Kanarski otoci, Kreta, Krk, Rod* i *Sardinija*, a ostalo su imena hrvatskih otoka: *Brač, Korčula, Krk, Lastovo, Lošinj, Rab, Vis* te gotovo svi dubrovački otoci (osobito Elafitski): *Lopud, Lokrum, Mljet*, ali ne i, primjerice, *Šipan* te *Koločep*. Neki se nesonimi ne uvrštavaju u rječnički repertoar kao samostalne natuknice, nego pod odgovarajućim etnicima: riječ je o nesonimima *Hvar* (uvršten je pod etnicima *Hvaranin* i *Hvarka*), *Cres* (uvršten je pod etnikom *Crešanin*), *Šolta* (uvršten je pod etnikom *Šoltanin*). Kao samostalne natuknice nisu uvršteni ni nesonimi *Dugi otok, Pag* i *Pašman*.

Zabilježen je i nesonim *Java*, ime otoka u Indijskome oceanu, kao i nesonim *Kanarski otoci*, otočje u Atlantskome oceanu.

Uvidom u strukturu rječnika – hrvatsku i francusku rječničku stranu – u sljedećemu ćemo poglavlju istražiti leksikografska načela obradbe toponima u analiziranome dvojezičniku. Solidan model za leksikografsku raščlambu dale su A. Franić i B. Petrović (2014) pa ćemo se u daljnjoj analizi oslanjati uglavnom na nj.

3. Toponimi u rječničkoj strukturi

Kada je u pitanju rječnička makrostruktura, toponim se u strukturi rječničkoga članka pojavljuje kao samostalna natuknica (uz rijetke iznimke, v. § 3.5. i § 3.6.), potom se u francuskome stupcu pojavljuje toponim u liku francuske jednakovrijednice – jednorječnoga ili dvorječnoga toponima (francuskoga egzonima ili endonima) ili objasnidbenoga izraza, a toponim nalazimo i kao jedno od značajnija višeznačajnoga leksema.

Neki se ojkonimi ne pojavljuju kao natuknice, nego ih autori bilježe pod natukničkom riječi koja je etnik: toponim *Sinj* bilježi se s. v. *Sinjanin m (pl. Sinjani) originaire (ou habitant m) de Sinj (ville en Dalmatie)*; toponim *Sisak* bilježi se s. v. *Šiščanin m (pl. -ani) originaire (ou habitant m) de Sisak (en Croatie)*; toponim *Skradin* bilježi se s. v. *Skradinjanin m (pl. -ani) originaire (ou habitant m) de Skradin (en Dalmatie)*; toponim *Šibenik* bilježi se s. v. *Šibenčanin m (pl. -āni) originaire (ou habitant m) de Šibenik* i toponim *Trogir* bilježi se s. v. *Trogiranin m (pl. -ani) habitant m (ou originaire) de Trogir*. To je u skladu sa zapažanjem

D. Brozović Rončević da se u mnogim rječnicima navode imenske izvedenice – etnici i ktetici (koji su sastavni dio opisa pojedinoga ojkonima), ali ne i polazišno ime (ojkonim) (Brozović Rončević 2001: 98).

Valja reći da ovaj dvojezičnik obiluje ojkonimskim izvedenicama, etnicima i kteticima¹². U nastavku uz njih, radi prikaza sustavnosti obradbe, navodimo i toponim (ojkonim) (ovdje i dalje u tekstu natuknica i gramatička odrednica roda bit će pisane masno):

Zágreb m geogr. *Zagreb m*

Zágrepčanin m (pl. -ani) *Zagrébois m, habitant m (ou originaire) de Zagreb*

Zágrepčānka f *Zagréboise f, habitante f (ou originaire) de Zagreb*

zágrebačkī adj. *de Zagreb; zagrébois*

Splīt m geogr. *Split m*

Splīčanin m (pl. -āni) *originaire (ou habitant m) de Split*

Splīčanka f *femme originaire de Split, habitante f de Split*

splītskī adj. *de Split*

Dùbrōvnik m geogr. *Raguse f (en Croatie), Dubrovnik*

Dùbrōvčanin m (pl. -ani) *Ragusain m*

Dùbrōvkinja f *Ragusaine f*

dùbrōvačkī adj. *ragusain; Dubrovačka rijeka rivièrè f d’Ombla.*

Vidljiva je dosljednost u obradbi ojkonimskih izvedenica: donosi se etnik za mušku i etnik za žensku osobu te ktetik. Sve su izvedenice (kao i polazni ojkonim) naglašene. Francuska strana sadrži u prva dva primjera izraz *habitant (ou originaire) de (...)* ‘stanovnik (ili podrijetlom) iz’. Uočavamo i da se uz ojkonim *Dubrovnik* i njegove izvedenice (etnike i ktetik) navode francuski ustaljeni likovi (prijevodi): etnik za mušku osobu *Ragusain*, etnik za žensku osobu *Ragusaine* i ktetik *ragusain*. Ti su likovi izvedeni iz egzonomima *Raguse* (za *Dubrovnik*) koji se kroz povijest ustalio i dobro je poznat u francuskoj kulturi i u drugim kulturama. Etnici *Zagrébois* i *Zagréboise* (kao i ktetik *zagrébois*) također su se frekventnošću uporabe ustalili, no to se ne može reći za izvedenice od ojkonima *Split* – u francuskome nema ustaljenih od njega izvedenih etnika i ktetika, pa se daje opisni prijevod: *de Split*.

Primijetimo i da je pod natuknicom *dubrovačkī* uvrštena podnatuknica *Dubrovačka rijeka* s prijevodom na francuski *rivièrè f d’Ombla*. Redoslijed sastavnica

¹² Kadšto se navodi samo ktetik, primjerice s. v. *stārigradskī adj.* nalazimo na francuskoj strani: (*na Hvaru*) *de Starigrad (ville f de l’île de Hvar)*. Podsjetimo ovdje da *Hvar* nije zabilježen kao samostalna natuknica.

u hrvatskoj toponimskoj sintagmi jest *Rijeka dubrovačka*, a to se ime odnosi na zaljev sjeverozapadno od Dubrovnika kao i na rijeku Omblu.¹³

3.1. Toponim kao natuknica rječničkoga članka

Kako smo uvodno istaknuli, mjesto toponima u dvojezičnim rječnicima neupitno je, a preporuka je da oni budu zastupljeni proporcionalno veličini samoga rječnika (Brozović Rončević 2001: 98). Upravo takvu sliku nalazimo u *Hrvatsko-francuskome rječniku*. Ista autorica napominje da je poželjno uvrstiti imena važnijih svjetskih središta koja se često navode u literaturi i medijima, kao i da bi obvezatno trebalo navoditi imena važnijih hrvatskih gradova za koje jezik B ima svoj egzonim (npr. *Dubrovnik – Ragusa*, *Rijeka – Fiume*). Valjalo bi uvrstiti i važnije oronime te hidronime. Naime, u tome su području najveće nedosljednosti u našoj dvojezičnoj leksikografiji (ne postoje sustavni kriteriji za odabir) (Brozović Rončević 2001: 99–100). Govoreći o njemačkim toponimima i njihovim izvedenicama u hrvatskome, M. Lütze-Miculinić ističe da treba biti oprezan s egzonimima jer su neki arhaični (povijesni), a neki kurentni (ustaljeni). Budući da se uporaba nekih od njih ustalila do danas, »ne bi bilo uputno oživljavati povijesne egzonime ili izmišljati nove« (Lütze-Miculinić 2004: 13).

Toponim se u rječničkome članku u najvećemu broju slučajeva javlja kao natuknica (uz tek nekoliko iznimaka, navedenih u § 4., gdje se toponim navodi unutar rječničkoga članka u kojemu je natuknička riječ etnik, v. i za nesonime § 3.6.).

Toponimi se najčešće pojavljuju kao jednorječne strukture, ali česti su i u obliku dvorječnih struktura. Izdvajamo ove primjere:

Bùrgùndija f geogr. Bourgogne f

Meditèrān, -ána m geogr. (Sredozemno more; Sredozemlje) Méditerranée f

Bòka Kòtorskā f geogr. Bouches f pl. de Kotor (Cattaro)

Kānārskī òtoci m pl. geogr. îles Canaries f pl.

Natuknički lik toponima sadrži prozodijska obilježja¹⁴, a toponimi su najčešće naglašeni u skladu sa standardnojezičnom normom hrvatskoga jezika, kao u primjerima: *Dìnārskē Ālpē f pl. geogr.*; *Karpáti m pl. geogr.*; *Mrāmōrnō mōre n geogr.*; *Bùgarskā f geogr.*; *Ēnglēskā f geogr.*; *Frāncūska f geogr.*; *Tùlōn, -óna m geogr.*

Bilježenje izgovora ipak ne slijedi uvijek standardnojezičnu naglasnu normu: *Albàniija f geogr.*; *Firēnca f geogr.*; *Jèruzalem m geogr.*; *Katàlōniija f geogr.*; *Ljùbljana f geogr.*; *Màroko m geogr.*; *Vatikān, -ikána m.*

¹³ V. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (s. v. Rijeka dubrovačka).

¹⁴ O prozodijskim obilježjima u Klaićevu *Rječniku stranih riječi* detaljno izlažu A. Frančić i B. Petrović (2014). M. Murano (2013: 187) ističe važnost bilježenja izgovora toponima, tim više jer oni dolaze iz različitih jezika.

U toponimu s dvorječnom strukturom *Boka Kotorska* primjećujemo odstupanje od suvremenoga pravopisnog pravila o tome da se prva riječ u višerječnim zemljopisnim imenima, osim u imenima kontinenata, država i naseljenih mjesta, piše malim početnim slovom.

Uz pojedine natuknice nalazimo inačice istoga toponima:

Ēstōnija f, Ēstōnskā f geogr. *Esthonie f*

Furlānija f, Fūrlānskā f geogr. *Frioul m*

Rùmūnskā f, Rùmūnjskā f geogr. *Roumanie f*

Skōpje n, Skōplje n geogr. *Skopyé (ou Skoplié) m.*

Pojedine natuknice uz egzonim sadrže i izvorni toponim – on slijedi nakon egzonima i navodi se u zagradama:¹⁵

Cīrih (Zūrih) m geogr. *Zurich m*

Āntverpen (Antwerpen) m geogr. *Anvers m.*

S tim u vezi V. Skračić (2011: 121) izdvaja recentnu praksu francuskoga izdavača Laroussea u bilježenju toponima. Naime, bilježi se akceptirani toponimski lik u francuskome (jeziku primaocu) i izvorni lik zasvjedočen u jeziku davaocu.

Uz natuknicu *Lāvov* navode se jednakovrijednice *Léopol* i *Lwow* (a ne i ukrajinski *L'viv* ili *Ljviv*). *Lwow* je poljska jednakovrijednica, a za *Léopol* nismo pronašli potvrdu u dostupnim francuskim toponimijskim izvorima.

Zabilježili smo samo dva primjera upućivanja s jedne inačice toponima na drugu uputnicom v.:

Maćēdōnija f geogr. v. *Macedonija*

Međimūrje n geogr. v. *Međumurje.*

Mnogi povijesno relevantni i ustaljeni toponimi uvršteni su u ovaj dvojezičnik te su i zabilježeni sa stručnom odrednicom *hist.* (v. i § 4.3.). Navodimo neke od njih:

Sūbotica f geogr. *Subotica*; *hist. Maria-Thérésiopel*

Āsīrija f geogr. *hist. Assyrie f*

Austro-Ūgarskā f geogr. *hist. Autriche-Hongrie f*

Bizant, -nta m geogr. *hist. Byzance f*

Brätislava f geogr. *Bratislava f, (hist.) Presbourg m*

Dúvno n geogr. *hist. (dans l'antiquité) Delminium*

Gālija f geogr. *hist. Gaule f*

Lotarīngija f geogr. *Lorraine f*; *hist. Lotharingie f*

¹⁵ I. Crljenko napominje da bilježenje imena zemljopisnih objekata u rječničkoj natuknici ovisi o odabiru lika naslovnoga toponima – endonima ili egzonima. Ako u hrvatskome jeziku postoji prihvaćen egzonim, tada se on upisuje u natuknicu (Crljenko 2013: 84).

Ljubljana f geogr. Ljubljana; hist. Laibach, Laybach m

Požun, -úna m geogr. hist. Presbourg m (Bratislava).

To je također u skladu s tvrdnjom D. Brozović Rončević (2001: 99) da bi arhaizmi »do određene mjere trebali biti uvrštavani u dvojezične rječnike, jer je moguće pretpostaviti da će čitatelj jezika B nailaziti izravno ili posredno na te starinske hrvatske ojkonime«.

U kontekstu francusko-hrvatskih jezičnih dodira i adaptacije francuskih toponima u hrvatskome, valja istaknuti egzonime *Marsēj, -ėja geogr. Marseille f; Nica f geogr. Nice f; Tūlōn, -óna m geogr. Toulon m; Tulúza f geogr. Toulouse f*, među kojima su neki zastarjelice.¹⁶ Upravo te starije likove toponima valja čuvati kao svjedoke negdašnjih međujezičnih i međukulturnih dodira, u ovome slučaju francuskih i hrvatskih.

3.2. Ostale specifičnosti leksikografske obradbe

Zabilježene su i natuknice kojima se u francuskome pridružuju dva značenja. Primjerice, *Alžir* i *Tunis* imena su gradova *Alger* i *Tunis*, ali i država *Algérie* i *Tunisie*; *Arktik* i *Baltik* imena su širega zemljopisnog područja (*Arctiques, pays baltiques*) te oceana ((*Océan Arctique*) i mora (*mer Baltique*). Slično tomu, toponimu *Bosna* pridružuju se također dva značenja, od kojih je jedno rijeka *Bosna*, a drugo istoimena država; *Zeta* je ime rijeke i 'povijesne pokrajine'; toponim *Zelandija* odnosi se po svemu sudeći na dio Nizozemske koji se naziva *Zeeland*¹⁷, dok se dvorječnim imenom *Nova Zelandija* imenuje država. U zagradama se daje apozicija ili dio toponimske sintagme koji poblje označava ili dopunjuje francuski toponim (o toponimu kao hibridnoj formi v. više u § 5.1.).

Alžir, -ira m geogr. (grad) Alger m; (kraj) Algérie f

Arktik m geogr. (terres f pl.) Arctiques, (Océan) Arctique m

Baltik m geogr. mer f Baltique; pays baltiques m pl.

Bosna f geogr. (zemlja) Bosnie f; (rijeka) Bosna

Tunis m geogr. (ville de) Tunis f; (zemlja) Tunisie f

Zeta f geogr. (fleuve) Zéta; hist. Zéta (Monténegro)

Zelandija f geogr. Zélande f; Nova ~ Nouvelle-Zélande f

Pod natuknicom *Azija* navodi se podnatuknica – dvorječni toponim *Mala Azija*, ime zemljopisnoga referenta koji je dio većega zemljopisnog referenta imenovanoga temeljnim toponimom sadržanim u samostalnoj natuknici. Slično tomu, pod natuknicom *Tirol* navodi se podnatuknica *Južni Tirol*, kojim se imenuje manji dio referenta imenovanoga natuknicom.

¹⁶ O navedenim egzonimima v. više u Gostl (1984).

¹⁷ Usp. *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, sv. XXII, s. v. *Zelanda, f. i Zelandija, f.* »dio *Holandije, koji čine otoci na ušću Šelde i Meze u Sjeverno more; hol. Zeeland.*«

Àzija *f* geogr. *Asie f*; **Mala** ~ *Asie mineure*

Tiröl, -óla *m* geogr. *Tyrol m*; **Južni** ~ *Haut-Adige m*, *Tyrol méridional*

Toponim kao natuknica te deonimizirani apelativ kao podnatuknica u istome su rječničkom članku u sljedećim primjerima:

Cīpar, -pra *m* geogr. *Chypre m*; c~ (*vino*) *vin m de Chypre*

Lēvan(a)t, -ānta *m* geogr. (*Istok*) *Levant m*; l~ (*vjetar istočnjak*) *vent m du levant*.

Iznimno smo zabilježili i toponim kao sastavnicu sintagme ili frazema:

Bōsna *f* geogr. (*zemlja*) *Bosnie f*; (*rijeka*) *Bosna*; (*fig.*) **pa mirna** ~! *et qu'on n'en parle plus*

Cīpar, -pra *m* geogr. *Chypre m*; c~ (*vino*) *vin m de Chypre*.

U francuskome stupcu često se, uz jednakovrijedni toponim, navode i drugi toponimi koji daju dodatnu obavijest. Oni mogu biti izvorni likovi toponima (endonimi), npr. *Villach*, a mogu nositi stručnu odrednicu, npr. povijesnu (hist. *Laibach*, *Laybach*) ili mitološku (mit. *Athéné*):

Aténa *f* geogr. *Athènes f*; mit. **Athéné** (*ou Athèna*) *f*, *Pallas f*

Bēljāk *m* geogr. *Beljak (Villach, en Autriche)*

Lāvov *m* geogr. *Léopol m*, *Lwow*

Ljubljana *f* geogr. *Ljubljana*; hist. **Laibach**, **Laybach** *m*

Nērētva *f* geogr. *Neretva f (Narenta f)*

Pèking *m* geogr. *Pékin (Pei-ping) m*

Pèrzija *f* geogr. *Perse f*, **Iran** *m*

Sàrajevo *n* geogr. *Sarajevo (Seraïevo, Serajevo)*

Stàmbol *m* geogr. *Stamboul m (en turc Istanbul m)*.

Uz pojedine hrvatske toponime daju se u francuskome stupcu, kadšto uz jednakovrijednicu ili bez nje, enciklopedijski elementi radi preciziranja zemljopisnoga referenta:

Bâčka *f* geogr. *province entre le Danube, la Theiss et la frontière hongroise*

Ćičàrija *f* geogr. *haut plateau crayeux en Istrie*

Kōsovo *n*, **Kōsovō pōlje** *n* geogr. *plaine f de Kosovo, Champ m des merles*

Líka *f* geogr. *région f montagneuse de la Croatie occidentale*

Šokàdija *f* *région f habitée par les Šokci*.

Kako je vidljivo, pod natuknicom *Kosovo* i *Kosovo polje* navodi se i francuski prijevod *Champ m des merles* (*merle* 'kos'), koji je ustaljen u povijesnim istraživanjima i tekstovima, i to u složenici *la bataille du Champ des merles* 'Kosovska bitka' / 'bitka na Kosovu polju'.

3.3. Odrednice

Budući da rječnik predočuje jezične činjenice (dvojezični rječnik činjenice iz dvaju jezika), on se javlja, kako tvrdi N. Vajs, kao »metasemiotički tekst«, a izradba rječnika u njegovim različitim fazama predstavlja i »tehniku metajezičnoga diskursa« (Vajs 1994: 325)¹⁸. Važno je stoga objasniti sve ono što se nalazi desno od natuknice, a to je leksikografski metajezičnik, tj. gramatička odrednica, etimološka naznaka, definicija, numeracija unutar artikulacije članka i eventualne potpodjele (Vajs 1994: 326).¹⁹

U analiziranome dvojezičniku uz toponime se uglavnom sustavno bilježe završetak genitivnoga oblika toponima i stručne odrednice.

Morfološka se odrednica javlja uz natuknice čiji se pojedini paradigmatski oblici naglaskom razlikuju od kanonskoga oblika (uz padežne oblike ne stoje posebne oznake). Tako u sljedećim primjerima nalazimo genitivni oblik toponima. On se u jednosložnih toponima bilježi cjelovito, a u višesložnih toponima skraćeno – svođenjem na završni dio riječi:

Bêč, Běča m geogr. Vienne (Autriche) f

Bizant, -nta m geogr. hist. Byzance f

Màrsěj, -ėja geogr. Marseille f.

Meditèrān, -āna m geogr. (Sredozemno more; Sredozemlje) Méditerranée f

Nîl, Nîla m geogr. Nil m

Râb, Rába m geogr. île f de Rab (ital. Arbe)

Sòlūn, -ūna m geogr. Salonique f.

Unutar glave članka kraticom se bilježe gramatička odrednica roda i broja: *m* za muški rod, *f* za ženski rod, *n* za srednji rod; *sg.* za jedninu, *pl.* za množinu. Gramatičke odrednice gotovo se redovito bilježe i uz francusku jednakovrijednicu:

Mlèci, Mlètākā m pl. geogr. Venise f sg.

Mljèt m geogr. (île f de) Mljet

Sàrdīnija f geogr. Sardaigne f

Vogézi m pl. geogr. Vosges f pl.

¹⁸ Prema N. Vajs, metajezičnikom se u lingvistici naziva prirodni jezik u specijalnoj funkciji kad govorimo o jeziku samome; metajezičnik je jezik-instrument koji služi za govorenje o jeziku-objektu (Vajs 1994: 323).

¹⁹ A. Rey tvrdi da metajezičnik služi za govorenje o nekoj jezičnoj činjenici, dok u leksikografskome kontekstu napominje da je metajezičnik jedan od triju sastavnih elemenata rječnika: predmet proučavanja (fragmenti proučavanoga diskursa), objekt izvučen iz stvarnosti, shematiziran, sastavljen od jedinica i pseudojedinica koje ne postoje izvan rječnika te metajezična obradba tih objekata: definicije, etimologije, glose, komentari, napomene (Rey 2008: 40). M. Samardžija ističe da se u leksikografskome metajezičniku rabi niz termina, a osnovni je *rječnički* ili *leksikografski članak*. On se sastoji »od natuknice, odrednica, definicije, primjera / primjērā, uputnica, kolokacijskih i frazeoloških primjera« (Samardžija 2019: 13).

Redovito se uz toponim navodi stručna odrednica za zemljopis *geogr.*, a preciznije određenje pojedinih toponima, primjerice arhaičnih ili povijesnih, bilježi se odrednicom *hist.* (obje su odrednice zabilježene i u Kraticama donesenima u uvodu *Rječnika*):

Austro-Ūgarskā f geogr. hist. Autriche-Hongrie f

Bizant, -nta m geogr. hist. Byzance f

Dúvno n geogr. hist. (dans l'antiquité) Delminium

Fèñicija f hist. geogr. Phénicie f

Hèlvēcija f geogr. hist. (Švicarska) Helvétie f.

U ovome dijelu možemo zaključiti da bi toponimi u dvojezičnome rječniku trebali biti zastupljeni proporcionalno njegovu opsegu i u skladu s njegovom namjenom te potrebama njegovih korisnika. Toponimi bi trebali biti uvršteni kao samostalne natuknice, bilo jednorječne ili višerječne. Kao samostalni entiteti koji imaju svoj jedinstveni zemljopisni referent na koji jednoznačno upućuju – korisniku bi trebali pružiti neposrednu i lako dohvatljivu informaciju u samostalnoj natuknici. Prikladno bi bilo, kako smo to objasnili u § 4.1., u natukničkome dijelu zabilježiti prihvaćen toponimski lik u jeziku primaocu te izvorni lik iz jezika davaoca. Pri uvrštavanju toponima u dvojezični rječnik trebalo bi polaziti od objektivnih kriterija njegove važnosti ili relevantnosti za jezične i kulturne dodire dvaju jezika i dviju kultura zastupljenih u rječničkoj jezičnoj kombinaciji, kao i od kriterija čestoće (Rey-Debove 1973).

U idućemu poglavlju pozornost ćemo usmjeriti na sadržaj francuske strane rječnika.

4. Toponim kao francuska jednakovrijednica

U uvodnim razmatranjima i u prethodno izloženoj analizi pokazali smo bogatstvo toponimijske građe u *Hrvatsko-francuskome rječniku* J. Dayrea, M. Deanovića i R. Maixnera te zastupljenost nekih njezinih kategorija: *horonima*, *ojkonima*, *oronima*, *hidronima* i *nesonima*. U francuskome stupcu *Rječnika* identificiramo nekoliko postupaka autora kada je u pitanju pridruživanje francuskih toponima, prijevodnih likova za natuknički lik toponima. U nastavku ćemo opisati te postupke.

4.1. Francuska jednakovrijednica – objasnidbena parafraza

U francuskome stupcu često ne nalazimo toponim, već autori navode objasnidbenu parafrazu koja je jednakovrijedna hrvatskomu toponimu, a koju M. Murano naziva »deskriptivnom glosom« (Murano 2013: 179):

Bâčka f geogr. province entre le Danube, la Theiss et la frontière hongroise

Banjalúka f, Bânjā Lúka f geogr. ville de Bosnie

Bâška f geogr. localité f de l'île de Krk

Brâč, Bráča m geogr. île f dans l'Adriatique orientale

Břno n geogr. ville de Moravie

Cètina f geogr. rivière f de Dalmatie

Ćičàrija f geogr. haut plateau crayeux en Istrie

Kâštela, Kâštēlā f⁰ pl. geogr. nom m donné à huit villages sis entre Trogir et Split

Kònavli, Kònavālā m pl. geogr. vallée f des Konavli (près de Raguse, en italien Canali)

Líka f geogr. région f montagneuse de la Croatie occidentale

Màkarskâ f geogr. port m de Dalmatie

Međùmūrje n geogr. pays entre Mur et Drave (Croatie)

Mòslavina f geogr. région f de Croatie.

Objasnidbena parafraza počinje najčešće apozicijom koja je, ovisno o referentu: *province* ‘pokrajina, provincija’, *ville* ‘grad’, *localité* ‘mjesto, naselje’, *île* ‘otok’, *rivière* ‘rijeka’, *haut plateau* ‘visočje’²¹, ‘visoravan’, *vallée* ‘dolina’, *région f montagneuse* ‘planinski kraj’, *port* ‘luka’, *pays* ‘zemlja, kraj’. Nakon toga slijedi imenska dopuna (fr. *complément du nom*) ili mjesna dopuna (fr. *complément de lieu*) te eventualno dopuna enciklopedijskim elementima, kako je to rekla M. Murano (2013: 186).²² Stoga toponim poprima »hibridni oblik«, kako to nazivaju J. Löfström i B. Schnabel-Le Corre (2005) govoreći o imenicama ili pridjevima koji tvore toponimsku sintagmu i poblize označuju prirodu topografskoga referenta – *rivière de Dalmatie* ‘dalmatinska rijeka’, *ville de Moravie* ‘grad u Moravskoj’, *localité f de l'île de Krk* ‘naselje na otoku Krku’, *Lac m d'Ohrid* ‘Ohridsko jezero’. Uz apoziciju se nalazi gramatička odrednica za muški (*m*), ženski (*f*) ili srednji (*n*) rod.

²⁰ Autori netočno bilježe gramatičku odrednicu ženskoga roda *f*. Naime, toponim *Kâštela* ime-nica je srednjega roda, *plurale tantum*, G *Kâštēlā*, usp. *Rječnik hrvatskoga jezika* (ur. J. Šonje), s. v. *Kâštela*. Osim toga, prostor na kojemu se prostiru Kaštela autori ovdje smještaju između Trogira i Splita, dok suvremeni izvori točnije bilježe da se Kaštela nalaze između Trogira i Solina (usp. *Rječnik hrvatskoga jezika* s. v. *Kâštela* i *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* s. v. *Kâštela*).

²¹ Izvor je toga naziva *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (s. v. *Ćičarija*).

²² »Les toponymes se prêtent mieux à être suivis d'un article à la structure plus répétitive, avec une glose plutôt standardisée, comprenant un hyperonyme (ville, montagne, lac, province, etc.) suivi d'un complément du nom ou d'un complément de lieu et éventuellement d'un supplément d'information encyclopédique, ainsi que de la traduction en langue cible« (Murano 2013: 186).

Kada su u pitanju kriteriji za odabir ovakvoga leksikografskog rješenja, u najvećemu je broju slučajeva riječ o toponimima kojima se imenuju manja hrvatska naselja, manja ili veća područja (regije), rijeke, otoci, planine: *Baška, Brač, Cetina, Ćićarija, Kaštela, Konavle, Lika, Makarska, Međimurje i Moslavina*. Autori su po svemu sudeći težili što preciznije opisati zemljopisni referent: njegov točan zemljopisni smještaj (lokaciju) ili pripadnost širemu zemljopisnom, odnosno administrativnom entitetu (Brač – otok u istočnome Jadranu, Cetina – rijeka u Dalmaciji, Lika – planinsko područje u zapadnoj Hrvatskoj, Ćićarija – visočje u Istri, Baška – naselje na otoku Krku). Na taj način imena manje poznatih naselja, rijeka, otoka i dr. u polazišnoj kulturi (ovdje hrvatskoj) navedenim opisom postaju dostupna korisniku rječnika i omogućuju mu »prepoznavanje i orijentaciju« (Brozović Rončević 2001: 95), tj. lakše snalaženje u razumijevanju i identificiranju zemljopisnoga referenta. To ujedno znači da toponimi iz ove kategorije nemaju poznatu ili ustaljenu francusku jednakovrijednicu, ali i da autori procjenjuju da taj toponim ne treba prevoditi na francuski niti tvoriti njegovu francusku jednakovrijednicu.

4.2. Francuska jednakovrijednica – objasnidbena parafraza uz dodatak talijanske jednakovrijednice

U francuskome se stupcu uz objasnidbenu parafrazu dodatno navodi i talijanski toponim (jednorječni ili višerječni) kao jednakovrijednica hrvatskomu toponimu:

Bòka Kòtorskā f geogr. Bouches f pl. de Kotor (Cattaro)

Kòrčula f geogr. Korčula (en italien Curzola)

Làstovo n geogr. île de l'Adriatique (Lagosta)

Lòkrum m geogr. (île f de) Lokrum (en italien Lacroma)

Lòpud m geogr. île près de Raguse (Isola di Mezzo)

Lòšinj, -ínja m geogr. île de l'Adriatique (en italien Lussino)

Râb, Rába m geogr. île f de Rab (ital. Arbe)

Rijèka f geogr. Rijeka f (en italien Fiume)

Rjèčina f geogr. (Canal m de la) Rječina (Fiumara en italien).

Uz objasnidbenu parafrazu koja se sastoji od apozicije i dopune daje se i talijanski toponim gotovo redovito za one toponime koji imenuju jadranske otoke, zaljeve ili naselja. Budući da je jadransko područje kroz povijest bilo pod talijanskim utjecajem, talijanska su se imena ustalila u uporabi te kao takva olakšavaju snalaženje korisniku rječnika. Talijanski toponim može u objasnidbenome izrazu stajati samostalno, a može biti uveden elementima metajezika – bilo odrednicom *ital.* bilo izrazom *en italien* 'na talijanskome'.

5. Zaključak

U radu se daje osvrt na toponime sadržane u *Hrvatsko-francuskome rječniku* Jeana Dayrea, Mirka Deanovića i Rudolfa Maixnera, i to u pretisku objavljenome 1996. prema 2. izdanju iz 1960. Kako bismo istražili status toponimijske sastavnice, uz klasifikaciju i sistematizaciju toponima, istražili smo i leksikografske postupke, kriterije za uvrštavanje pojedinih toponima u rječnički korpus te specifičnosti vezane uz uvrštavanje francuskih jednakovrijednih toponima.

Analizira se odabrani korpus od 341 toponima (od ukupno 1.700 onima sadržanih u *Rječniku*), koji se klasificira na horonime, ojkonime, oronime, hidronime i nesonime (prema Šimunović 2009 i Skračić 2011). Zabilježen je veći broj horonima i ojkonima vezanih uz frankofonski kontekst i Hrvatsku, kao i uz susjednu Italiju. *Rječnik* je bogat i hidronimima te nesonimima, dok je oronimska sastavnica slabije zastupljena.

Što se tiče leksikografskih postupaka, toponimi se gotovo redovito pojavljuju kao samostalne natuknice, rjeđe pod odgovarajućim etnikom ili ktetikom. Uz toponime se gotovo redovito bilježi stručna odrednica *geogr.* (kadšto uz nju i *hist.*), a nalazimo i gramatičke odrednice za oznaku muškoga (*m*), ženskoga (*f*) ili srednjega (*n*) roda. Francuska strana rječnika često sadrži izvorne toponimske likove uz koje se kadšto dodaje odrednica *hist.* ili vrlo rijetko *mit.* Jednako tako, na francuskoj se rječničkoj strani često ne navodi toponim (osobito u slučaju manje poznatih hrvatskih toponima), već jednakovrijedna objasnidbena parafraza. Dodatno se uz tu parafrazu kadšto navodi i talijanski toponim (jednorječni ili višerječni). Tako razvedeni leksikografski postupci i bogatstvo toponima ubrajaju ovaj rječnik u iznimno važnu i vrijednu hrvatsku toponimijsku baštinu te se u njemu u posebnoj vrsti međujezičnoga i međukulturnoga dodira nalaze francuski i hrvatski jezik i kultura.

U pogledu kriterija i mogućnosti za poboljšanje obradbe toponima u dvojezičnoj leksikografiji, spomenimo da dosadašnja istraživanja (Rey-Debove 1973: 105; Meštrović 1994: 173; Murano 2013: 188; Crljenko 2017: 104) osobito ističu potrebu da korisnik rječnika dobije najvažnije informacije o bitnim naseljima koja pripadaju općoj kulturi i recentnoj europskoj i svjetskoj povijesti, a navode i kriterij relevantnosti za jezične i kulturne dodire dvaju jezika i dviju kultura zastupljenih u rječničkoj jezičnoj kombinaciji. Ističe se također da u dvojezičnim rječnicima trebaju biti zastupljena imena važnijih svjetskih središta koja se često navode u literaturi i medijima, kao i imena važnih hrvatskih gradova, regija, planina i rijeka za koje ciljni jezik ima svoj egzonom, ali i ona za koje ciljni jezik nema egzonima (Brozović Rončević 2001: 99–100). O kriteriju čestoće govori i J. Rey-Debove (1973: 105). U analiziranome dvojezičniku utvrdili smo takav postupak navođenja ustaljenih egzonima u francuskome jeziku (*Tamise, Vistule, mer de Marmara,*

Rhodes, Sardaigne itd.), ali i u talijanskome za neke toponime (pogotovo za nesonime, npr. *Curzola, Veglia, Lagosta, Lacroma, Lussino, Arbe, Lissa* itd.). U literaturi se ističe da ako u hrvatskome jeziku postoji prihvaćeno hrvatsko ime stranoga zemljopisnog referenta, tada se to ime (egzonim) stavlja u natuknicu (Crljenko 2013: 84), što naš korpus većim dijelom i potvrđuje. Najzad, suvremena praksa u bilježenju toponima koju opisuje V. Skračić (2011: 121) – bilježenje akceptiranoga toponimskog lika u jeziku primaocu, a potom izvornoga lika iz jezika davaoca – mogla bi biti još jednim prikladnim kriterijem za leksikografsku obradbu toponima.

Valjalo bi istražiti i druge novije dvojezičnike s hrvatskom sastavnicom radi pronalaska optimalnoga modela za uvrštavanje toponima u rječnike i njihovu obradbu. Usto, dostignuća korpusne lingvistike i toponomastike svakako mogu pomoći u tome da se odrede što jasniji kriteriji po kojima će se toponimi uvrštavati u rječnike.

Prilog 1.

Popis analiziranih toponima iz *Hrvatsko-francuskoga rječnika* Mirka Deanovića, Jeana Dayrea i Rudolfa Maixnera

A	
Àfrika f geogr.	Afrique f
Abèsīnija f geogr.	Abyssinie f
Áhen (Aachen) m geogr.	Aix-la-Chapelle m
Akròpola f geogr. hist.	Acropole f
Akviléja f geogr.	(Oglej) Aguilée
Albànija f geogr.	Albanie f
Aleksàndrija f geogr.	Alexandrie
Âlpe f pl. Âlpi m pl.	Alpes f pl.
Àlžir, -íra m geogr.	(grad) Alger m; (kraj) Algérie f
Amèrika f geogr.	Amérique f
Ànkara f geogr.	Ankara
Ăntwerpen (Antwerpen) m geogr.	Anvers m
Àpūlija f geogr.	Apulie, Pouille f
Àrābija f	Arabie f
Arbànija f geogr.	Albanie f

Argentína f geogr.	Argentine f
Àrktik m geogr.	(terres f pl.) Arctiques, (Océan) Arctique m
Àrmēnija f geogr.	Arménie f
Àsirija f geogr. hist.	Assyrie f
Aténa f geogr.	Athènes f; mit. Athéné (ou Athèna) f, Pallas f
Atlàntik m geogr.	Atlantique m
Aùstrālija f geogr.	Australie f
Àustrija f geogr.	Autriche f
Austro-Ūgarskā f geogr. hist.	Autriche-Hongrie f
Àzija f geogr.	Asie f; Mala ~ Asie mineure
B	
Babilonija f geogr. hist.	Babylone f
Bāčka f geogr.	province entre le Danube, la Theiss et la frontière hongroise
Bàlkān, -ána m geogr.	Balkans m pl.
Bàltik m geogr.	mer f Baltique; pays baltiques m pl.
Bànāt, -áta m geogr.	Banat m
Banjalúka f, Bānjā Lúka f geogr.	ville de Bosnie
Bār, Bára m geogr.	Bar (en italien Antivari)
Bàranja f geogr.	province sise entre le Danube, la Drave et la frontière hongroise
Bàška f geogr.	localité f de l'île de Krk
Bāvārskā f geogr.	Bavière f
Bēč, Bēča m geogr.	Vienne (Autriche) f
Bēlgija f geogr.	Belgique f
Bēljāk m geogr.	Beljak (Villach, en Autriche)
Beògrad m geogr.	Belgrade f, Beograd m
Bèrlīn, -ína m geogr.	Berlin m
Bèrn m geogr.	Berne f
Besàrābija f geogr.	Bessarabie f

Bètlehem m geogr.	Bethléem m
B i H (= Bòsna i Hèrcegovina)	Bosnie et Herzégovine
Bìzant, -nta m geogr. hist.	Byzance f
Blàtnō jèzero n geogr.	lac m de Balaton
Bódenskō jèzero n geogr.	lac m de Constance (Bodensee)
Bòka Kòtorskā f geogr.	Bouches f pl. de Kotor (Cattaro)
Bòsfor m geogr.	Bosphore m
Bòsna f geogr.	(zemlja) Bosnie f; (rijeka) Bosna; (fig.) pa mirna ~! et qu'on n'en parle plus
Brâč, Bráča m geogr.	île f dans l'Adriatique orientale
Bràtislava f geogr.	Bratislava f, (hist.) Presbourg m
Bràzilija f geogr.	Brésil m
Brèmen m geogr.	Brême f
Brìsel m geogr.	Bruxelles f
Britānija f geogr.	Velika ~ Grande Bretagne f
Břno n geogr.	ville de Moravie
Bùdīm, -ima m geogr.	Bude f
Bùdimpešta f geogr.	Budapest m
Bùgarskā f geogr.	Bulgarie f
Bùkurešt m geogr.	Bucarest m
Bùrgūndija f geogr.	Bourgogne f
C	
Càrigrād m geogr.	Constantinople f
Cètina f geogr.	rivière f de Dalmatie
Cètinje n geogr.	Cettigné m
Cïpar, -pra m geogr.	Chypre m; c~ (vino) vin m de Chypre
Cìrih (Zürich) m geogr.	Zurich m
Cřnā Gòra f geogr.	Monténégro m
Cřnō mōre n geogr.	Mer Noire f

Č	
Čehoslòvāčkā f geogr.	Tchécoslovaquie f
Číle m geogr.	Chili m
Ć	
Ćićàrija f geogr.	haut plateau crayeux en Istrie
D	
Dàlmācija f geogr.	Dalmatie f
Dàmask m geogr.	Damas m
Dānskā f geogr.	Danemark m
Dardànele f pl., Dardàneli m pl. geogr.	Dardanelles f pl.
Dinārskē Ālpē f pl. geogr.	Alpes f pl. dinariques
Dnjěpar, -pra m geogr.	Dniéper m
Dnjěstar, -stra m geogr.	Dniester m
Dodekànēz, -éza m geogr.	Dodécane m
Drāč, Drāča, m geogr.	Durazzo m
Dráva f geogr.	Drave f
Drenòpolje n geogr.	Andrinople f
Drína f geogr.	Drina f
Drinòpolje n geogr.	Andrinople f
Dùbròvnik m geogr.	Raguse f (en Croatie), Dubrovnik m
Dùklja f geogr. hist.	Dioclée f
Dùnav m geogr.	Danube m
Dúvno n geogr. hist.	(dans l'antiquité) Delminium
Đ	
Đākovo n geogr.	Diakovo, Djakovo
E	
Égējsko mōre n geogr.	mer f Égée
Égipat, -pta m geogr.	Égypte f
Èlzas m geogr.	Alsace f
Ènglěskā f geogr.	Angleterre f

Èpīr, -īra m geogr.	Épire f
Èrdēlj, -ēlja m geogr.	Transylvanie f
Èstōnija f, Èstōnskā f geogr.	Esthonie f
Etiōpija f	Éthiopie f
Evrópa f	Europe f
F	
Fènicija f hist. geogr.	Phénicie f
Fīnskā f geogr.	Finlande f
Fīrēnca f geogr.	Florence f
Flāndrija f geogr.	Flandre f
Frānačkā f geogr.	Franconie f
Frāncūs-kā f geogr.	France f
Furlānija f, Fùrlānskā f geogr.	Frioul m
G	
Gàlicija f geogr.	Galicie f
Gàlija f geogr. hist.	Gaule f
Galilèja f geogr.	Galilée f
Gàlipolje n geogr.	Gallipoli (ville et presqu'île) f
Gdānjsk n geogr.	Dan(t)zig m
Gibraltār m geogr.	Gibraltar m
Gòrica f geogr.	Gorice (Gorizia) f
Gràdišće n geogr.	Burgenland m (province de l'Autriche)
Gřčkā f geogr.	Grèce f
Grúzija f geogr.	Géorgie f
Grůž, Grůza m geogr.	Gruž (Gravosa)
H	
Hāg (Haag) m geogr.	La Haye
Hāmburg m geogr.	Hambourg m
Hāribda f geogr.	Charybde m
Hēlada f geogr. hist.	(Grčka) Hellade f

Hèlvēcija f geogr. hist.	(Švicarska) Helvétie f
Hèrceg-Bòsna f geogr.	(= Bosna i Hercegovina) Bosnie et Herzégovine f
Hèrcegovina f geogr.	Herzégovine f
Himalája f geogr.	Himalaya m
Holàndija f geogr.	Hollande f
Hrīvātskā f	Croatie f
Hrīvātskō Prímōrje n geogr.	Littoral m croate
I	
Ìlirija f hist.	Illyrie f
Ìndija f geogr.	Inde f
Ìran m	(Perzija) Iran m
Ìrskā f geogr.	Irlande f
Ïstra f geogr.	Istrie f
Ïtālija f geogr.	Italie f
Ïzrael m	Israël m; država ~ État m d'Israël
J	
Jàdrān m geogr.	Adriatique f
Jāffa f geogr.	Jaffa f
Jākīn, -īna m geogr.	Ancône f
Jāpān, -na m geogr.	Japon m
Jáva f geogr.	Java f
Jèruzalem m geogr.	Jérusalem f
Jòrdān, -ána m geogr.	Jourdain m
Jūlijskā Krājina f geogr.	Vénétie f Julienne
Jūlijskē Ālpe f pl. geogr.	(Alpes) Juliennes f pl.
K	
Kālvārija f	Calvaire m
Kānada f geogr.	Canada m
Kānārskī òtoci m pl. geogr.	îles Canaries f pl.
Karpāti m pl. geogr.	Carpathes f pl., Karpates f pl.

Kartága f geogr.	Carthage f
Kàspijskō mōre n geogr.	mer f Caspienne
Kàstāvština f geogr.	territoire m de Kastav
Kàštela, Kàštēlā f pl. geogr.	nom m donné à huit villages sis entre Trogir et Split
Katàlōnija f geogr.	Catalogne f
Kína f geogr.	Chine f
Kīpar, -pra m geogr.	(Cipar) Chypre f
Kitāj, -ája m geogr.	Chine f
Kobàrid, -ída m geogr.	Caporetto
Kōnāvli, Kōnavālā m pl. geogr.	vallée f des <i>Konavli</i> (près de Raguse, en italien Canali)
Kōrčula f geogr.	Korčula (en italien Curzola)
Kōrdūn, -úna m geogr.	(hist.) cordon m zone f des confins militaires (entre la Bosnie et la Croatie occidentale; district de Slunj, Glina et Petrinja)
Korèja f geogr.	Corée f
Kòruškā f geogr.	Carinthie f
Kòsovo n, Kòsovō pòlje n geogr.	plaine f de Kosovo, Champ m des merles
Kòtor m geogr.	Cattaro m
Kràkov m geogr.	Cracovie f
Krànjskā f geogr.	Carniole f
Kréta f geogr.	Crète f, Candie f
Křf, Křfa m geogr.	Corfou m
Krím, Kríma m geogr.	Crimée f
Krît, Kríta m geogr.	Crète f, Candie f
Křk, Křka m geogr.	(île de) Krk, Végliā
Křka f geogr.	Kerka, rivière de Dalmatie
Kūpa f geogr.	rivière f, affluent m de la Save
Kvārnēr, -éra m geogr.	Quarnero m
Kvarnèrić m geogr.	Quarnerolo m

L	
Lâcij, Lâcija m geogr.	Latium m
Lâstovo n geogr.	île de l'Adriatique (Lagosta)
Lävov m geogr.	Léopol m, Lwow
Lënjingrād m geogr.	Léningrad m
Lëtōnska f geogr.	Lettonie f
Lèvan(a)t, -ānta m geogr.	(Istok) Levant m; l~ (vjetar istočnjak) vent m du levant
Lībanon m geogr.	Liban m
Lībija f geogr.	Libye f
Líka f geogr.	région f montagneuse de la Croatie occidentale
Lïpsko n geogr.	Leipzig m
Līsabon m geogr.	Lisbonne f
Lītva f geogr.	Lithuanie f
Lòkrum m geogr.	(île f de) Lokrum (en italien Lacroma)
Lombàrdija f geogr.	Lombardie f
Lòndōn, -óna m geogr.	Londres m
Lòpud m geogr.	île près de Raguse (Isola di Mezzo)
Lòšinj, -ínja m geogr.	île de l'Adriatique (en italien Lussino)
Lotarìngija f geogr.	Lorraine f; hist. Lotharingie f
Lotrìngija f geogr.	v. Lotaringija
Lùkseburg m geogr.	Luxembourg m
Lùžica f geogr.	Lusace f
LJ	
Ljèš m geogr.	ville d'Albanie (Alessio)
Ljubljana f geogr.	Ljubljana; hist. Laibach, Laybach m
M	
Macèdōnija f geogr.	Macédoine f
Macèdōnija f geogr. et dériv.	v. Macedonija et dériv.
Màdžarskā f geogr.	Hongrie f

Màinc m geogr.	Mayence f
Màjna f geogr.	Main, Mein m
Màkarskà f geogr.	port m de Dalmatie
Makèdōnija f geogr.	Macédoine f
Màndžūrija f, Màndžūrskà f geogr.	Mandchourie f
Màroko m geogr.	Maroc m
Màrsēj, -ēja geogr.	Marseille f
Meditèrān, -āna m geogr.	(Sredozemno more; Sredozemlje) Méditerranée f
Međimūrje n geogr.	v. Međumurje
Međumūrje n geogr.	pays entre Mur et Drave (Croatie)
Mèksiko m geogr.	Mexique m; (grad) Mexico m
Mínhen m geogr.	Munich m
Mísir, -íra m geogr.	(Egipat) Egypte f
Mlèci, Mlètākā m pl. geogr.	Venise f sg.
Mljèt m geogr.	(île f de) Mljet
Mòldavskā f geogr.	Moldavie f
Mòravskā f geogr.	Moravie f
Mòskva f geogr.	Moscou m
Mòslavina f geogr.	région f de Croatie
Mrāmōrnō mōre n geogr.	mer f de Marmara
N	
Nápulj m geogr.	Naples f
Nèrētva f geogr.	Neretva f (Narenta f)
Nīca f geogr.	Nice f
Nīl, Níla m geogr.	Nil m
Nizōzēmska f geogr.	Hollande f, Pays-Bas m pl.
Nòrvēškā f geogr.	Norvège f
Nòvā Zelāndija f geogr.	Nouvelle-Zélande f
NJ	
Njèmačkā f geogr.	Allemagne f

O	
Òglej m geogr.	Aquilée f
Ölimp m geogr.	Olympe m
Òhridskò jèzero n	lac m d'Ohrid (ou d'Okhrida)
P	
Pacifik m geogr.	(Océan) Pacifique m
Pádova f	Padoue f
Palestína f geogr.	Palestine f
Pànōnija f geogr hist	Pannonie f
Pàriz, -íza m geogr.	Paris m
Pèčuh m, Pèčuj m geogr.	Pecs (ville de Hongrie); hist. Cinqéglises f
Pèking m geogr.	Pékin (Pei-ping) m
Pelopònēz, -éza m geogr.	Péloponnèse m
Pèrsija f geogr.	Perse f, Iran m
Pèrzija f geogr.	Perse f, Iran m
Pěšta f geogr.	Pest(h) m; (Budapest v. ce mot)
Pètrogrād m geogr. hist.	(Saint-)Pétersbourg m, Pétrograd
Pirenéji m pl. geogr.	Pyrénées f pl.
Pòdravina f Pòdrāvlje n geogr.	région f de la Drave
Podùnāvlje n geogr.	bassin m danubien, pays m pl. danubiens
Pòkūplje n geogr.	bassin m de la Kupa (en Croatie)
Pòljskā f geogr.	Pologne f
Pomòrāvlje m geogr.	Région f de la Morava (rivière de Serbie)
Pòrājnje n geogr.	Rhénanie f, région f rhénane
Pòrtugāl m geogr.	Portugal m
Pòsavina f	bassin m de la Save
Pòtisje n geogr.	bassin m de la <i>Tisza</i>
Pòžarevac, -ēvca m hist.	Passarowitz
Pòžūn, -úna m geogr. hist.	Presbourg m (Bratislava)

Pråg m geogr.	Prague m
Pròvānsa f geogr.	Provence f
Prùsija, f Prùskā f geogr.	Prusse f
Púla f geogr.	Pola
Pùlj, Púlja m geogr.	Pola
Pùlja f geogr.	Pouille f (ou Pouilles f pl.); hist. Apulie f
Púlština f geogr.	région f de <i>Pula</i>
R	
Râb, Rába m geogr.	île f de Rab (ital. Arbe)
Râška f geogr. hist.	Rascie f (Serbie du moyen âge)
Rijèka f geogr.	Rijeka f (<i>en italien</i> Fiume)
Rîm, Ríma m geogr.	Rome f
Rjèčina f geogr.	(Canal m de la) Rječina (Fiumara en italien)
Rôd, Róda m geogr.	(île f de) Rhodes f
Romàniija f	(<i>romanske zemlje</i>) (<i>lat.</i>) Romania f
Róna f geogr.	Rhône m
Rùmūniija f geogr.	Roumanie f
Rùmūnskā f, Rùmūnjskā f geogr.	Roumanie f
Rùsija f geogr.	Russie f; Bijela ~ Russie blanche; (hist.) Podkarpatska ~ Russie subcarpatique
S	
Sàhara f geogr.	Sahara m
Sàrajevo n geogr.	Sarajevo (Seraïevo, Serajevo)
Sàrdīniija f geogr.	Sardaigne f
Sàškā f geogr.	Saxe f, pays m de Saxe
Sáva f geogr.	Save f
Savòja f geogr.	Savoie f
Sìbinj, -ínja m geogr.	Sibiu (Hermannstadt, ville de Transylvanie)
Sìbīr, -íra, m, Sìbīriija f geogr.	Sibérie f

Sicilija f geogr.	Sicile f
Skădar, -dra m geogr.	Scutari (d'Albanie) f
Sköpje n, Sköplje n geogr.	Skopyé (ou Skoplié) m
Slāvönija f geogr.	Slavonie f
Slòvāčkā f geogr.	Slovaquie f
Slòvënija f geogr.	Slovénie f
Smîrna f geogr.	Smyrne (en turc Izmir) f
Sòfija f	Sophie f; geogr. Sofia f
Sòlîn, -ína m geogr. hist.	Salone f
Sòlün, -úna m geogr.	Salonique f
Splît m geogr.	Split m
Sr̂bija f geogr.	Serbie f
Sredòzēm̂nje n geogr.	Méditerranée f
Sr̂jem, -èma m geogr.	Syrmie f
Stāmbol m geogr.	Stamboul m (en turc Istanbul m)
Sùbotica f geogr.	Subotica; hist. Maria-Thérsiopel
Š	
Škòtskā f geogr.	Écosse f
Šlèskā f geogr.	Silésie f
Šokàdija f	région f habitée par les Šokci
Špānija f geogr.	Espagne f
Štājerskā f geogr.	Styrie f
Šumàdija f geogr.	Choumadia f
Švāpskā f geogr.	Souabe f; fam. Allemagne f
Švèdskā f geogr.	Suède f
Švìcarskā f geogr.	Suisse f
T	
Tānger m geogr.	Tanger m
Tārent m geogr.	Tarente f
Tēmza f geogr.	Tamise f

Tíber m geogr.	Tibre m
Tilment m geogr.	Tagliamento m
Tirēnsko mōre n	(Mer) Tyrrhénienne f
Tirōl, -óla m geogr.	Tyrol m; Južni ~ Haut-Adige m, Tyrol méridional
Tīsa f geogr.	Tisza f
Trākija f geogr.	Thrace f
Trèviž, -íža m geogr.	Trévisé f
Tr̄st, Tr̄sta m geogr.	Trieste f; (hist.) Slobodni teritorij (STT) ~-a Territoire m libre de Trieste
Tùlōn, -óna m geogr.	Toulon m
Tulúza f geogr.	Toulouse f
Tùnīs m geogr.	(ville de) Tunis f; (zemlja) Tunisie f
Tùrīn, -ína m geogr.	Turin m
Tùrskā f geogr.	Turquie f
U	
Ūgarskā f geogr.	Hongrie f
Ūkrajina f geogr.	Ukraine f
Ūrāl, -ála m geogr.	(rijeka) Oural m; (gorje) monts m pl. Oural
V	
Vāršava f geogr.	Varsovie f
Vatikān, -ikána m	Vatican m
Vènēcija f geogr.	Venise f
Vīs, Vīsa m geogr.	(île f de) Vis (ou Lissa)
Vīsla f geogr.	Vistule f
Vlāškā f geogr.	Valachie f
Vogézi m pl. geogr.	Vosges f pl.
Vòjvodina f geogr.	Voïvodine f

Z	
Zàdar, Zàdra m geogr.	Zadar m
Zàgora f geogr.	Zagora (arrière-pays m de la Dalmatie septentrionale)
Zágörje n geogr.	Zagorje (région de la Croatie septentrionale)
Zágreb m geogr.	Zagreb m
Zelàndija f geogr.	Zélande f; Nova ~ Nouvelle-Zélande f
Zèta f geogr.	(fleuve) Zéta; hist. Zéta (Monténegro)
Ž	
Ženêva f geogr.	Genève f

Literatura

- Brozović Rončević, Dunja. 2001. Onimija u dvojezičnim rječnicima. *Filologija*, 36–37, Zagreb, 95–113.
- Crljenko, Ivana. 2013. Obrada toponima u hrvatskim leksikografskim izdanjima. *Studia lexicographica*, 7/2 (13), Zagreb, 57–88.
- Crljenko, Ivana. 2017. Metoda klasifikacije u istraživanjima egzonima. *Hrvatski geografski glasnik*, 79/1, Zagreb, 81–106.
- Ćicarija. // *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. 2021. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=13574> (pristupljeno 3. siječnja 2023.).
- Dayre, Jean; Deanović, Mirko; Maixner, Rudolf. 1996. *Hrvatsko-francuski rječnik*, pretisak. Zagreb: Dominović.
- Deanović, Mirko; Maixner, Rudolf. ¹1956. Predgovor. Dayre, Jean; Deanović, Mirko; Maixner, Rudolf. *Hrvatskosrpsko-francuski rječnik*. Zagreb: Novinarsko izdavačko poduzeće, V–VI.
- Dubois, Jean; Dubois, Claude. 1971. *Introduction à la lexicographie : le dictionnaire*. Paris: Larousse.
- Frančić, Anđela; Petrović, Bernardina. 2014. Osobna imena u *Velikome rječniku stranih riječi, izraza i kratica* (4, 1966) Bratoljuba Klaića. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 40/2, Zagreb, 275–287.
- Franić, Ivana. 2018. Elementi dubrovačkoga idioma u hrvatskome stupcu *Hrvatsko-francuskoga rječnika* Dayrea, Deanovića i Maixnera. *Poglavlja iz roman-ske filologije. U čast akademiku Augustu Kovačecu o njegovu 80. rođendanu*. Ur. Lanović, Nina i dr. Zagreb: FF Press, 237–256.
- Franić, Ivana; Bilić, Josip Bruno (u tisku). Osobno ime u dvojezičnoj leksikografiji na primjeru *Hrvatsko-francuskoga rječnika* J. Dayrea, M. Deanovića i R. Maixnera. *Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenoga skupa Mediteran kao identitetska odrednica: jezik, književnost, kultura i novi mediji. Split, 22. i 23. listopada 2021. godine*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Galisson, Robert. 1988. Cultures et lexicultures. Pour une approche dictionnaire de la culture partagée. *Annexes des Cahiers de linguistique hispanique médiévale*, volume 7, Hommage à Bernard Pottier, Lyon: ENS Éditions, 325–341.
- García Ferrer, Donaldo José. 2011. Analyse métalexigraphique du Dictionnaire Pemon d'Armellada et Gutiérrez. *Synergies Venezuela*, n° spécial, Évreux, 169–195.
- Gostl, Igor. 1984. Egzonimi. *Jezik*, 32/3, Zagreb, 78–88.
- Grevisse, Maurice. 1988. *Le bon usage: Grammaire française*. Douzième édition refondue par André Goosse. Paris-Gembloux: Duculot.

- Guillorell, Hervé. 2012. Onomastique, marqueurs identitaires et plurilinguisme. Les enjeux politiques de la toponymie et de l'anthroponymie. *Droit et cultures*, 64 (2012-2), Nanterre, 11–50. <http://journals.openedition.org/droitcultures/2780> (pristupljeno 28. prosinca 2022.).
- Kovačec, August. 1996. Predgovor. Dayre, Jean; Deanović, Mirko; Maixner, Rudolf. 1996. *Hrvatsko-francuski rječnik*, pretisak. Zagreb: Dominović, V–VI.
- Lovrić, Paško. 1988. *Opća kartografija*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.
- Löfström, Jonas; Schnabel-Le Corre, Bettina. 2005. Description linguistique en toponymie contrastive dans une base de données multilingue. *Corela*, HS-2, Poitiers, <http://journals.openedition.org/corela/1167> (pristupljeno 2. travnja 2021.).
- Lütze-Miculinić, Marija. 2004. Njemački toponimi i njihove izvedenice u hrvatskome književnom jeziku na primjeru imena njemačkih saveznih zemalja i njihovih glavnih gradova. *Suvremena lingvistika*, 57–58/1–2, Zagreb, 1–12.
- Marković, Ivan. 2010. O uporabi i značenju imenâ u hrvatskome. *Folia onomastica Croatica*, 19, Zagreb, 175–202.
- Meštrović, Zrnka. 1994. Onimijska komponenta jednojezičnog rječnika. *Filologija*, 22–23, Zagreb, 169–174.
- Molinié, Georges. 1998. *Grammaire et communication*. Paris: Magnard.
- Murano, Michela. 2013. Les noms propres dans le Grand dictionnaire français-italien, italien-français de Constanzo Ferrari et Joseph Caccia. *ELA. Études de linguistique appliquée*, 170, Paris, 179–192.
- Pavić, Radovan. 1980. Geografski aspekt toponimije. *Spomen zbornik o 30. obljetnici osnutka Geografskog društva Hrvatske*. Ur. Sić, Miroslav. Zagreb: Geografsko društvo Hrvatske, 121–134.
- Pavić, Radovan. 2012. *Geografija gorske Hrvatske: prilozi analizi socijalno-geografske strukture Gorskoga kotara i Ogulinsko-plašćanske submontane udoline*. Vrata: Zdenko Mance.
- Peña Arce, Jaime; Duttonhofer, Alexandra. 2022. La toponimia en la lexicografía hispanolatina de Nebrija. *RILEX Revista sobre investigaciones léxicas*, 5/3, Madrid, 37–63. <https://doi.org/10.17561/rilex.5.3.7399> (pristupljeno 5. siječnja 2023.).
- Rey, Alain. 2007. Le pont interculturel. *L'Architecture du dictionnaire bilingue et le métier du lexicographe. Actes des Journées Italiennes des Dictionnaires. Premières Journées, Capitolo-Monopoli, 16-17 avril 2007*. Ur. Dotoli, Giovanni. Fasano: Schena, 7–21.
- Rey, Alain. 2008. *De l'artisanat des dictionnaires à une science du mot. Images et modèles*. Paris: Armand Colin.
- Rey-Debove, Josette. 1973. Lexique et dictionnaire. *Le Langage. Les dictionnaires du savoir moderne*. Ur. Pottier, Bernard. Paris: Centre d'Étude et de Promotion de la Lecture, 82–109.

- Rijeka dubrovačka. // *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. 2021. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=52874> (pristupljeno 3. siječnja 2023.).
- Rječina. // *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. 2021. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=53040> (pristupljeno 23. ožujka 2023.).
- Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I.–XXIII. 1880. – 1976. Zagreb: JAZU.
- Rogić, Pavle. 1963. Toponomastika ili toponimija kao grana lingvistike, njen predmet i metoda. *Jezik*, 11/1, Zagreb, 9–17.
- Samardžija, Marko. 2019. *Hrvatska leksikografija: od početaka do kraja XX. stoljeća*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Skračić, Vladimir. 2011. *Toponomastička početnica: Osnovni pojmovi i metoda terenskih istraživanja*. Zadar: Sveučilište u Zadru.
- Šimunović, Petar. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Šonje, Jure (ur.). 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža – Školska knjiga.
- Tallarico, Giovanni. 2013. Les apports de la lexicographie bilingue à l'interculturel. *Éla. Études de linguistique appliquée*, 170, Paris, 139–152. <https://doi.org/10.3917/ela.170.0139> (pristupljeno 5. siječnja 2023.).
- Vajs, Nada. 1994. Leksikografski metajezik. *Filologija*, 22–23, Zagreb, 323–333.
- Vaxelaire, Jean Louis. 2005. Nom propre et lexicographie française. *Corela*, HS-2, Poitiers. <http://journals.openedition.org/corela/1239> (pristupljeno 22. prosinca 2022.).
- Vidović, Domagoj. 2022. Obradba etnika, ktetika i egzonima u novijim tiskanim i mrežnim vrelima Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. *Studia lexicographica*, 16/30, Zagreb, 21–37.

Toponyms in Bilingual Lexicography on the Example of the *Hrvatsko-francuski rječnik* by Jean Dayre, Mirko Deanović and Rudolf Maixner (1996 reprint, according to the 2nd edition 1960)

Summary

The paper analyzes toponyms contained in the Croatian column of the *Hrvatsko-francuski rječnik* written by Jean Dayre, Mirko Deanović and Rudolf Maixner, in its reprint published in 1996, compiled according to the 2nd edition (1960). As already described by some authors (Kovačec 1996; Samardžija 2019), the dictionary provides a comprehensive picture of the literary and spoken language, and also contains a fairly extensive onymic component (Brozović Rončević 2001). Along with the classification and systematization of toponyms, the authors investigate lexicographic procedures, criteria for including individual toponyms in the dictionary corpus, as well as specific lexicographic methods related to the integration of equivalent French toponyms.

A selected corpus of 341 toponyms is analyzed following the chosen classification (according to Šimunović 2009 and Skračić 2011): choronyms, settlement names, oronyms, hydronyms, nesonyms and hodonyms. A large number of choronyms and oykonims related to the francophone and the Croatian context, as well as a certain number of toponyms related to the neighboring Italy, were recorded. The dictionary is also rich in hydronyms and nesonyms, while the oronym component is less represented.

When it comes to lexicographic procedures, toponyms appear almost regularly as independent entries, they are rarely given under the corresponding ethnic or ktetic as a sub-entry. Along with toponyms, the field designation *geogr.* is regularly recorded (sometimes along with *hist.*) and we also find morphological determinants. The French column of the dictionary often contains either original forms of toponyms, sometimes with historical or mythological field designation. Likewise, within the French column, the French equivalent is often not a toponym, but an equivalent explanatory paraphrase. In addition, an Italian toponym (simple or complex) is sometimes given along with an equivalent explanatory paraphrase.

Ključne riječi: toponimija, dvojezična leksikografija, francusko-hrvatska leksikografija, klasifikacija toponima, leksikografski postupak, leksikografski meta-jezik

Keywords: toponymy, bilingual lexicography, French-Croatian lexicography, toponymy classification, lexicographic method, lexicographic metalanguage